

**Rasspecifika
avelsstrategier
för
Cocker Spaniel**

Sammanfattning

Förord

Föreliggande arbete – Rasspecifika Avels Strategier för cocker spaniel - har föregåtts av en lång process. Slutligen tillsattes en arbetsgrupp för RAS-arbetet 2004.

I den har flera personer ingått som medverkat kortare eller längre tider, som bidragit med mer eller mindre arbete, såsom brukligt är när ett dokument av process-karaktär skall arbetas fram. Från Cocker Spanielklubbens styrelse har följande personer varit representerade i RAS-gruppen:

Monica Forsander – sammankallande och ordförande i Cocker Spanielklubben

Monika Pettersson – avelsråd i Cocker Spanielklubben

Övriga medverkande har varit:

Gunnel Adolfsson-Lundgren

Karoline Djerf

Henrik Johansson

Theres Johansson

Maria Müllersdorf

Annika Olsson

Anneli Sundkvist

Arbetet har genomförts med en huvudsaklig arbetsfördelning enligt nedan:

Förord:	Maria Müllersdorf
Inledning:	Anneli Sundkvist
Sammanfattning:	Maria Müllersdorf, Anneli Sundkvist
Historik:	Gunnel Adolfsson-Lundgren
Hälsa:	Anneli Sundkvist, Maria Müllersdorf, Theres Johansson
Genetisk variation:	Henrik Johansson, Anneli Sundkvist
Exteriör:	Karoline Djerf, Monica Forsander, Anneli Sundkvist
Mentalitet:	Annika Olsson, Maria Müllersdorf
Jakt:	Maria Müllersdorf
Slutlig sammanställning:	Maria Müllersdorf, Anneli Sundkvist

Med förhoppning om att RAS-dokumentet för cocker spaniel skall kunna ses och verka som ett ”levande och aktivt” dokument, ständigt under granskning, prövning och omarbetning, tackar arbetsgruppen för RAS-arbetet för att få ha medverkat i ett mycket lärorikt och insiktsbringande arbete.

Strängnäs mars 2007

Inledning

När Cockerklubbens RAS-arbete inleddes fanns inte någon färdig mall för hur dokumenten skulle se ut. SKK:s intention var att inte begränsa kreativiteten och därför lät man klubbarna arbeta inom fria ramar. Följaktligen har de RAS som fastställts varierat mycket i omfång, detaljnivå och metodologi, vilket t.ex. framgår av de RAS-dokument som finns för raserna inom SSRK och som är fastställda av SKK. För cockerns RAS lades fokus på sex olika delar: Historik (kapitel 1), Hälsa (kapitel 2), Genetisk variation (kapitel 3), Exteriör (kapitel 4), Mentalitet (kapitel 5) och Jakt (kapitel 6). Dessa ansågs vara centrala områden för rasen.

En ras med två populationer

Cocker spaniel är sedan länge en delad ras i sitt hemland, Storbritannien där show- och workingpopulationen har varit avelsmässigt åtskilda under flera decennier. Detta understyrks av att rasen där inte har haft dubbelchampion sedan 1920-talet. I Sverige var det utställningsvarianten av cocker spaniel som först sågs i vårt land och än idag är denna den numerärt tveklöst största. I RAS-arbetet har rasens två varianter inte behandlats var för sig, vilket innebär att eventuella skillnader mellan de två populationerna inte gjorts synliga. Detta påverkar sannolikt jaktcockern mest, då denna variant är mindre vanlig i Sverige och sub-populationens eventuella utmärkande drag därför döljs av de mer månghövdade utställningscockrarna. I kapitel 6, Jakt, framträder dock den jaktavlade cockern. Vissa individer förekommer också genom att de ingår i de kvantitativa urvalsprinciperna, främst i kapitlen om hälsa och mentalitet.

I en framtida uppdatering av RAS är det önskvärt att båda sub-populationerna ägnas eget utrymme, kanske främst ur hälso- och mentalitetsaspekt. Då korsningar mellan varianterna knappast förekommer och inte har gjort så på flera decennier finns det anledning att tro att skillnader kan iakttagas på viktiga punkter. Då cockern är en numerärt stor ras och mycket av studierna i det föreliggande dokumentet bygger på ett kvantitativt stort material har detta arbete dock inte varit möjligt i den föreliggande versionen av RAS.

Principer för arbetet

Generellt är RAS för cocker spaniel ett fylligt dokument. Anledningen är att ett flertal individuella studier har utförts, främst i hälsodelen. Dessa studier har krävt nya sammanställningar och behandlingar av empiriska data, d.v.s. nya och egna arbeten har presenterats. Således finns inte det specifika urvalet av grunddata publicerat på annan plats och det har därmed måst ingå i RAS-dokumentet. Den uttalade ambitionen har varit att det som presenteras i RAS skall kunna granskas och utvärderas av den enskilde läsaren.

Förankringsprocess

RAS-dokumentet har förankrats hos medlemmarna i Cocker spaniel klubben genom publicering av tre olika versioner på klubbens hemsida, genom presentation på avelskonferensen i februari 2007 samt på årsmötet i mars 2007. Medlemmarna har i samband med dessa tillfällen uppmanats att inkomma med synpunkter. Ett antal medlemmar har också tagit detta tillfälle att påverka RAS-dokumentets framväxt och slutliga innehåll.

SAMMANFATTNING

Denna del är en sammanfattning av det som härafter kallas för huvuddokumentet för Ras Specifika Strategier för cocker spaniel. Det sammanfattande avsnittet har sammanställts för att huvuddokumentet blev så omfattande och kan uppfattas som övermäktigt att ta till sig. Sammanfattningen innehåller de mest väsentliga delarna av arbetet tillsammans med de avelsmål och strategier som föreslås för att uppnå dessa. I huvuddokumentet finns således mer detaljerad information och som sammanfattningen är baserad på. Strukturen i sammanfattningen är densamma som i huvuddokumentet. Hänvisningar till huvuddokumentets olika avsnitt kommer att ske där det är tillämpligt.

COCKER SPANIELNS URSPRUNG (kapitel 1 i huvuddokumentet)

Spanieln är allmänt ansedd som en mycket gammal ras och för detta finns belegg i litteraturen. Beteckningen 'Spaynel' omnämns på 1300-talet i en dikt av Chaucer. I Bewicks verk om fågelhundar 1790 beskrivs en stor och en liten vattenspaniel, springer och cocker spaniel nämns för första gången med rasnamn. Ursprungsland anses vara Spanien, så som namnet antyder. Rasen har senare framförallt utvecklats i Storbritannien som numera räknas som rasens hemland. Till Sverige kom spanieln först under slutet av 1800-talet, då under beteckningen jaktspaniel och field spaniel. Fram till slutet av 1800-talet räknades alla våra nuvarande spanielraser in under begreppet Spaniel, även dvärgspaniels. Den första registreringen under beteckningen cocker spaniel i Svenska Kennelklubbens stambok skedde år 1907.

Rasens tidiga historia är således gemensam med de andra spanielraserna, field, springer, welsh, sussex, clumber osv. Det fanns i olika delar av Storbritannien olika släkter och typer av cocker, t ex Devonshire Cocker, som ansågs som en mycket robust och utmärkt jakthund, och Welsh Cocker som var röd och vit, större och med kortare öron utan så mycket behåring. Welsh Cocker kom senare att stambokföras tillsammans med Springer Spaniel som Welsh Springer Spaniel.

Spanieln användes till en början av falkenerare som ett hjälpmedel för att stöta upp fågel och driva fram dem till fångstnäten. När falkar och nät sedan ersattes av gevär, blev den användbara spanieln lika omtyckt av jägaren för sin förmåga att stöta vilt under bössan, som för sina egenskaper som sällskapshund för familjen. Det är dessa egenskaper som fortfarande gör cocker spanieln till en omtyckt jaktkamrat och/eller familjehund. Cocker spanieln fick sitt namn av att den främst användes för att stöta morkulla (woodcock) därav namnet "cocking spaniel".

Från första delen av 1800-talet finns ingen förteckning över stamtavlor bevarad. När år 1859 de två första hundutställningarna ägde rum i Storbritannien deltog cocker spaniel och clumber spaniel på den andra av dessa. Spaniels indelades länge efter vikt. De som vägde över 25lb (11,5 kg) gick under benämningen field spaniel och de som vägde under 25lb kallades cocker spaniel.

År 1892 erkändes cocker spaniel som egen ras och fick egen stambok, men viktindelningen fortsatte fram till 1901. The Cocker Spaniel Club bildades 1902 och upprättade den första rasstandard, som sedan förblev oförändrad i nära 50 år och inte skiljer sig nämnvärt från den nuvarande. I och med erkännandet av rasen cocker spaniel samt en egen stambok förenklades avelsarbetet betydligt och tog nu fart. Viktgränserna hade varit begränsande för uppfödarna. Då det i samma kull kunde finnas hundar i olika viktklasser innebar det svårigheter att avla på den typ man önskade. På utställningar var det också förvillande med kullsyskon som tävlade under olika rasbeteckningar.

Från och med 1909 krävs, förutom 3 certifikat på utställning, kvalificering på jaktprov för att cockern skall få bära titeln Champion (s.k. Full Champion). 1958 infördes även möjligheten att få titeln Show Champion med enbart utställningsmeriten. Alltså detsamma som infördes i Sverige 2001.

Under många år fanns ett uttalat behov av att bilda en rasklubb i Sverige och flera försök gjordes. Året 1978 bildades Östergötlands Cocker Spaniel Klubb. Medlemmar värvades från hela landet och även från våra grannländer. Vid årets slut hade klubben 66 medlemmar. Idag heter klubben Cocker Spaniel klubben och det finns lokala avdelningar över hela landet. Klubben har numera en Club Show årligen med certifikaträttigheter och lokalklubbarna anordnar egna utställningar.

Kortsiktiga mål

- Att uppdatera nutidshistoriken fortlöpande med c:a fem års mellanrum för att få en översikt av cocker spanielns utveckling i Sverige
- Att öka kunskapen om cocker spanielns historia och utveckling hos nya uppfödare
- Att öka kunskapen om cocker spaniels och dess ursprungliga användning till nytillkomna ägare och uppfödare
- Att öka kunskapen om jaktcockerns historiska utveckling.

Strategier

- Att utveckla ett mentorsnätverk bestående av erfarna uppfödare. Syfte är att sprida fördjupad kunskap om rasen vidare till nytillkomna uppfödare och säkerställa att rasens mentala koppling till jaktegenskaperna bibehålls
- Att i Cockertidningen publicera historiska artiklar om cocker spaniel med återkoppling till den nuvarande situationen
- Att genom Cocker Spanielklubbens tidskrift, webb-plats samt via konferenser informera och sprida kunskap om cocker spaniels ursprungliga användning som jakthund.
- Att i RAS-dokumentet infoga ett avsnitt om jaktcockerns historiska utveckling.

Mer om historiken finns i kapitel 1 i huvuddokumentet.

HÄLSA (kapitel 2 i huvuddokumentet)

Hälsoaspekterna kommer att belysas från olika synvinklar och det som beskrivs är:

- Hälsoenkätens resultat vilket huvudsakligen ger cockerägarens syn och ett mer övergripande perspektiv;
- Ögonsjukdomar;
- Höftledsstatus;
- Njursjukdomar och slutligen
- Försäkringsbolagens statistik.

Data har hämtats från olika källor såsom; 1) Cocker Spaniel klubbens Hälsoenkät; 2) SKK's Hund- och Avelsdata; 3) Rasdata; samt 4) Försäkringsbolagens statistik inkl Agria Breed Profile.

Data från **hälsoenkäten** (avsnitt 2.1 i huvuddokumentet) samlades in vid två tillfällen under 2005. Det första insamlingstillfället skedde under våren 2005 och det andra under hösten 2005. Det första utskicket sändes till 500 cocker spaniel ägare vars namn och adress erhållits från Svenska Kennelklubbens ägarregister. Den andra omgången av datainsamling skedde via Cocker Spanielklubbens tidning och hemsida där medlemmarna uppmanades att skicka in uppgifter om sina cockrars hälsa. Totalt omfattar hälsoenkätens resultat data från 352 individer. Enkäten inkluderar sex olika områden; 1) allmänna bakgrundsuppgifter, 2) hälsa; 3) avel; 4) beteende /mentalitet/ temperament; 5) utfodring samt 6) vaccinering/avmaskning.

Sammanfattningsvis kan man av enkäten utläsa att cocker spaniel är generellt en frisk ras utifrån det underlag som resultatet baserar sig på. Resultatet i sin helhet måste beaktas med viss försiktighet eftersom underlaget är litet och från olika urval. Emellertid skulle resultatet kunna ses som en trend för hur hälsan är för cocker spaniel som ras. Få sjukdomar rapporteras i högre utsträckning än i 10 %. Dessa sjukdomar, dvs. ögon-, öron- och svampinfektioner, kan delvis relateras till skötsel av hundarna vilket indikerar på hur viktigt det är med uppfödare och en rasklubb som hjälper till med information i dessa frågor.

Vad gäller **ögonsjukdomen PRA** (avsnitt 2.2 i huvuddokumentet) hos cocker spaniel finns det totalt 203 registrerade fall sedan 1975. Ett hälsoprogram mot sjukdomen PRA har funnits för rasen sedan 1988. En nulägesbedömning har gjorts och som beskrivs utförligt i huvuddokumentet. I nulägesbedömningen finns en genomgång av dels statistik kring ögonlysning av cocker spaniel som idag används för diagnostik, dels det gentest för PRA som finns på marknaden via företaget Optigen. Den slutsats som nulägesbedömningen redovisar var att enligt ögonlysningsresultaten i förhållande till registreringsciffrorna lider ca 0,6 procent av svenska cocker spaniels av PRA. Det lilla antalet OptiGen-tester som hittills har utförts pekar på en betydligt högre siffra – 13 procent. Skillnaderna beror sannolikt på sjukdomens debutålder i förhållande till ögonlysningsstraditionerna, dvs att det är förhållandevis unga djur som ögonlyses. En ytterst liten del av svenska ögonlysningar utförs på djur som har uppnått den ålder då sjukdomen vanligen debuterar vilket är i genomsnitt vid 8 års ålder.

Eftersom antalet gentester ännu är litet kan någon rimlig siffra för specifikt svenska förhållanden inte presenteras. Sett till samtliga testresultat ligger andelen affekterade djur runt tio procent. Teststatistiken är dock förknippad med vissa källkritiska problem som diskuteras i huvuddokumentet. Med andra ord kan vi ännu inte vara säkra på att andelarna anlagsbärare (35 % i Sverige) och affekterade djur (13 % i Sverige) inom populationen är så hög som OptiGens statistik i nuläget pekar på.

Frågan om det finns olika typer av PRA inom rasen har inte närmare belysts. Klart är dock att övriga ögonsjukdomar existerar varför ögonlysning, även om OptiGen-testerna tycks vara en bättre metod för att hitta prcd-PRA, fortfarande kommer att behövas. Sannolikt bör det dock diskuteras hur *och när* ögonlysning bäst skall utföras för att uppfylla syftet att eliminera affekterade djur i aveln.

Det ännu oklart om OptiGens statistik ger en rättvisande bild av cocker-populationen. Om den gör det förefaller det omöjligt att helt utesluta anlagsbärare i avel. Problemen med prcd-PRA måste vägas mot andra som kan uppstå om man plötsligt diskvalificerar 30-40 procent av populationen från avelsarbetet. Det är helt klart att affekterade djur inte behöver födas om man använder testresultaten på rätt sätt. Problemen med prcd-PRA i rasen måste ställas i relation till övriga rasbundna problem och kvaliteter.

Ögonsjukdomar i form av **katarakter** (avsnitt 2.3 i huvuddokumentet) förekommer även hos cocker spaniel. Av 512 hundar med registrerade polära katarakter har 5 senare utvecklats totala katarakter, dvs. något under 1 %. För 6160 hundar med noteringen öga Ua vid något tillfälle har senare 18, eller ca 0.3 % registrerats med totala katarakter. Under perioden 1996-2006 förekommer 18 fall av total katarakt. Under 2004 registrerades följande former av katarakt hos cocker spaniel: Total katarakt (1 st.), bakre polär katarakt (2 st.), övrig partiell katarakt (24 st., varav 12 registrerades som icke ärftliga) och främre Y-sömskatarakt (1 st.).

Sammanfattningsvis kan man utifrån befintlig statistik med ögonlysning som diagnostiskt redskap konstatera att cocker spaniel har få sjuka individer med prcd-PRA och totala katarakter. Emellertid visar resultat från gentestade cocker spaniels att det kan vara en mycket högre förekomst av anlagsbärare och sjuka cockrar med prcd-PRA.

Höftledsstatusen för cocker spaniel var mellan åren 1990-1998 i genomsnitt 92.8 % utan anmärkning (avsnitt 2.4 i huvuddokumentet). När det nya avläsningssystemet infördes försämrades det genomsnittliga resultatet för åren 1999 och 2005 och för utan anmärkning till 85.8 %. I studier som genomförts angående omkringliggande faktorer som kan påverka resultatet av röntgen och avläsning av densamma framkom att följande kan påverka slutresultatet för fastställt höftledsstatus:

- Avläsningssystem
- Avläsare
- Typ av sedering
- Val av klinik
- Vem som genomför röntgen.

Av hälsoenkätens resultat om rapporterade skelettproblem avseende höfter framkom att höftledsproblem för cocker spaniel inte uppfattas som ett problem. Ett hälsoprogram för känt höftledsstatus har funnits för rasen sedan 1990.

Sammanfattningsvis framkommer att det finns en risk att omkringliggande faktorer som ovan nämnts avgörande bidrar till vilket resultat som cocker spaniel får som höftledsstatus. Detta är otillfredsställande ur ett utvärderings- och ur avelssynpunkt eftersom det kan påverka vilka hundar som kommer att användas i avel eller inte.

Hos cocker spaniel har främst **njursjukdomarna** Progressiv Nefropati/Renal Dysplasi (PNP/RD) samt Familjär Nefropati (FN) förekommit (avsnitt 2.5 i huvuddokumentet). En frivillig central registrering på Svenska Kennel klubben av **PNP** fall hos cocker spaniel infördes

den 1 januari 1992. Mellan 1982 och 2005 har 21 diagnostiserade fall med PNP hos cocker spaniel officiellt registrerats, vilket utgör 0,81 fall/år. Hur stort mörkertal det finns i rasen av PNP är inte känt. Flera orsaker kan finnas till mörkertalet. Några bidragande orsaker kan bl.a. vara en omedvetenhet hos veterinärer att det finns central registrering för PNP/RD för cocker spaniel; en omedvetenhet om den centrala registreringen hos ägarna till den sjuka hunden; de extra kostnader som uppstår för diagnosställande för ägaren till den sjuka hunden; eller att ägaren kan vara ovillig att offentliggöra resultaten.

I Sverige finns inga kända fall av **FN** hos cocker spaniel. Detta är paradoxalt eftersom det internationellt anses som den största njursjukdomen i rasen, vilket understryks av det faktum att det tagits fram ett gentest för FN i rasen cocker spaniel. Möjliga förklaringar till att inga FN-fall konstaterats i Sverige kan bl.a. vara följande:

- 1) fram till 2006 har de flesta uppfödare i Sverige uppfattat PNP/RD att vara samma sjukdom som FN,
- 2) forskning på njursjukdomar i Sverige har fokuserats på PNP/RD,
- 3) kompetens och utrustning för att diagnostisera FN finns inte i Sverige.

Det förefaller sannolikt att det förekommer FN-fall i Sverige likväl som internationellt eftersom den svenska cockerstammen huvudsakligen är baserad på den brittiska. De cockrar som i Sverige lidit av sjukdomen FN har troligen diagnostiserats under en allmän rubrik av njurinsufficiens. Nu när kunskapen om att FN är en särskild sjukdom från PNP/RD, bör därför olika åtgärder riktas för att identifiera de cocker spaniels som eventuellt dör av FN alternativt är anlagsbärare av sjukdomen. Detta är möjligt eftersom kunskap finns internationellt om FN-fall vars släktingar kan finnas i Sverige och framförallt genom det gentest för FN som finns tillgängligt på marknaden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns oklarheter i Sverige kring diagnostik och registrering av de två mest förekommande njursjukdomarna PNP/RD och FN.

Tre olika **försäkringsbolag**, Agria, Folksam och Sveland, har bidragit med underlag för statistik avseende veterinärvårdsersättning samt liversättning (avsnitt 2.6 i huvuddokumentet). Försäkringsbolagens statistik baseras på de fall som erhållit ersättning från försäkringen. Agria uppger att man beräknar att 60 % av alla hundar är försäkrade varav hälften hos dem (Agria, 2006). För veterinärvårdsdelen är det således de fall där kostnaden överstigit försäkringstagarens självrisk som kan variera mellan 800 och 1500 kronor. Vidare ingår inte heller de individer som inte är försäkrade. Av statistiken framkommer att öroninflammationer (otit), livmodersinflammationer (pyometra), juvertumörer samt hudtumörer är de mest förekommande diagnoserna för veterinärvård och som erhåller ersättning från försäkringsbolagen. Då man beräknar förekomsten och andelen på olika sätt mellan försäkringsbolagen anges endast de mest frekventa diagnoserna. Det finns en tydlig skillnad mellan de mest förekommande diagnoserna för veterinärvårdsersättning (se ovan) och för liversättning. Cockrar får veterinärvårdsersättning för en typ av diagnoser medan utbetalning av liversättning sker huvudsakligen för andra typer av diagnoser såsom hjärtfel, tumörer, bilolyckor hjärtmuskelinflammationer etc.

Övergripande hälsomål och strategier (avsnitt 2.7 i huvuddokumentet)

Kortsiktiga mål

- Sammanställa tillgänglig information och forskning (svensk och utländsk) rörande hälsan i rasen.
- Bearbeta och sprida den kunskap som erhållits.

Långsiktiga mål

- Bevaka ny forskning som rör i rasen förekommande tillstånd eller rasen specifikt.

Strategier

Skapa en ”hälsokommitté” inom rasklubben vars uppgift är:

- att aktivt samarbeta med SKK, SSRK samt SLU i syfte att samla in, bearbeta, sammanställa och sprida erhållen kunskap Skicka ut hälsoenkät vart femte år,
- att arrangera avelskonferens med fokus på hälsa med regelbunden intervall.
- att initiera och ge förslag till examensarbeten rörande cocker spaniels hälsa på SLU,
- att upprätta kontaktnät med forskare för att snabbare få aktuell information angående forskningsframsteg och förändrat hälsoläge i rasen,
- att öka kontakten med rasklubbar utomlands för att på detta sätt snabbt få information forskningsläget utomlands samt eventuellt förändrat hälsoläge.

Hälsomål och strategier avseende inflammatoriska tillstånd i öron, ögon samt svampinfektioner

De vanligaste problemen hos rasen är enligt 2005 års hälsoenkät öron- och ögoninflammationer samt svamp. Data som påvisar dessa problem hos rasen saknas sedan tidigare. Därför inriktar sig arbetet fram till nästa hälsoenkät på informationssamlande om problemen samt bistå uppfödare med lättillgänglig skötselinformation som kan förmedlas till valpköpare.

Kortsiktiga mål

- Fastställande av förekomst gällande inflammatoriska tillstånd i öron, ögon samt svampinfektioner från veterinärer och uppfödare.
- Att genom information öka hundägares kunskap om skötselns väsentlighet för hundens ”vardagshälsa”.

Långsiktiga mål

- Att till nästa hälsoenkät ha en tydligare bild av problemens omfattning samt en uppfattning om i vilken mån de är skötselrelaterade eller genetiska.

Strategier

- Att ta fram faktablad om inflammatoriska tillstånd i öron, ögon samt svampinfektioner. Faktabladet skall kunna rekvireras från rasklubben av hundägare och avdelningar.
- Sprida kunskap om inflammatoriska tillstånd i öron, ögon samt svampinfektioner till lokalklubborna så att dessa kan informera sina medlemmar på träffar.

- Publicera artiklar om vardagsskötsel, inflammatoriska tillstånd i öron, ögon samt svampinfektioner i Cockertidningen.

Hälsomål och strategier avseende höftledsdysplasi

Kortsiktigt mål

- Verka för en kvalitetsutveckling gällande avläsning av HD-status för cockerspaniel
- Utvärdera effekterna av hälsoprogrammet mot HD ur avelsstrategisk synvinkel

Långsiktigt mål

- Utifrån kvalitetssäkringsarbetet och utvärderingen fastslå framtida behov och utformning av hälsoprogram mot HD

Strategier

- Fortsätta utreda hur omkringliggande (t ex avläsande veterinär, sedering, klinikval) faktorer påverkar hd-status hos cocker spaniel
- Genomföra riktad hälsoenkät/undersökning av hundar med fastställd HD-status C, D eller E under perioden 2000-2006. Syftet är att utvärdera hur den röntgenbaserade statusen korresponderar med ägarens uppfattning av hundens hällstillstånd.
- Genomföra riktad hälsoenkät/undersökning av hundar med fastställd hd-status C, D eller E under perioden 2000-2006. Syftet är att utvärdera hur HD-status påverkar urvalet av avelsmaterial.
- Genom kontakter med SKK arbeta mot att få en samstämmighet i avläsning alternativt få en och samma avläsare av HD-status för cocker spaniel
- Utökad kontakt med rasklubbar utomlands för utbyte av information

Hälsomål och strategier för katarakter och andra ögonsjukdomar utom PRA

Kortsiktiga mål

- Kontinuerligt sammanställa tillgänglig information om linssjukdomar och näthinnesjukdomar förutom PRA
- Utvärdera hur ett förändrat hälsoprogram mot PRA påverkar informationstillgången om andra ögonsjukdomar

Strategier

- Inhämta information om ögonsjukdomar från veterinärer, forskare och andra rasklubbar i och utanför Sverige
- Öka kontakten med rasklubbar utomlands för att utbyta information

Hälsomål och strategier för Progressiv retinal atrofi (PRA)

Med anledning av att vi kan stå inför en förändring av hälsoprogrammet rörande PRA har extra fokus lagts på detta i RAS-arbetet. Då vi i nuläget (januari 2007) inte vet hur det nya hälsoprogrammet kommer att se ut har tre möjliga scenarier tecknats:

Scenario I: Det nuvarande hälsoprogrammet fortsätter att gälla.

Kortsiktiga mål

- Få ökad kunskap om hur utbredd sjukdomsanlaget är i populationen.
- Samla in och utvärdera tillgänglig forskning och information rörande antalet PRA-varianter i rasen.
- Öka andelen ögonlysningar som utförs på hundar över sex års ålder.

Långsiktiga mål

- Minska antalet affekterade djur i populationen.
- Minska antalet anlagsbärare i populationen.
- Utredda antal varianter av sjukdomen i rasen.

Strategier

- Genom information öka kunskaperna om genetik hos uppfödare, hanhundsägare och valpköpare.
- Informera uppfödare om att de förklarar vikten av att ögonlysa hundar i vuxen ålder (=efter sex år) för sina valpköpare.
- Föra frivilligt register över DNA-testade hundar.
- Upprätta kontaktnät med forskare för att snabbare få aktuell information angående antal varianter av PRA som finns i rasen.
- Öka kontakten med rasklubbar utomlands för att på detta sätt snabbt få information om nya PRA-fall.

Scenario II: Frivillig DNA-test med central registrering. Tidigare avelsspärrade hundar kan användas om de DNA-testas som anlagsbärare.

Kortsiktiga mål

- Att få förstahandsinformation rörande testens vetenskapliga status, d.v.s. patent och utvärdering.
- Att med hjälp av utförda testresultat kartlägga hur spritt sjukdomsanlaget är i den svenska populationen.
- Samla in och utvärdera tillgänglig forskning och information rörande antalet PRA-varianter i rasen.

Långsiktiga mål

- Att alla hundar som inte har känd status genom arv ska testas före avelsdebut.
- Att inom en tioårsperiod minska andelen affekterade djur.
- Att minska andelen anlagsbärare i rasen (hur mycket beror på hur många det finns).

Strategier

- Genom information få uppfödare att testa så många hundar som möjligt före avelsdebut.
- Underlätta testandet ekonomiskt genom att bevaka satellit-clinics och att arrangera egna clinics.
- Upprätta kontaktnät med forskare för att snabbare få aktuell information angående antal varianter av PRA som finns i rasen.
- Öka kontakten med rasklubbar utomlands för att på detta sätt snabbt få information om nya PRA-fall och testresultat.
- Att regelbundet göra utvärderingar av läget i rasen för att kunna besluta om när hälsoprogrammet med DNA-test kan upphöra.

Scenario III: Obligatorisk DNA-test med central registrering. Tidigare avelsspärrade hundar kan användas om de DNA-testas som anlagsbärare.

Kortsiktiga mål

- Att få förstahandsinformation rörande testens vetenskapliga status, d.v.s. patent och utvärdering.
- Att med hjälp av utförda testresultat kartlägga hur spritt sjukdomsanlaget är i populationen.
- Samla in och utvärdera tillgänglig forskning och information rörande antalet PRA-varianter i rasen.
- Att fortsätta att ögonlysa äldre hundar för att kunna fånga upp eventuella andra former av sjukdomen.

Långsiktiga mål

- Att inom en tioårsperiod minska andelen affekterade djur.
- Att minska andelen anlagsbärare i rasen (hur mycket beror på hur många det finns).
- Att fortsätta att ögonlysa äldre hundar för att kunna fånga upp eventuella andra former av sjukdomen.

Strategier

- Underlätta testandet ekonomiskt genom att bevaka satellit-clinics och att arrangera egna clinics.
- Upprätta kontaktnät med forskare för att snabbare få aktuell information angående antal varianter av PRA som finns i rasen.
- Öka kontakten med rasklubbar utomlands för att på detta sätt snabbt få information om nya PRA-fall och testresultat.
- Att regelbundet göra utvärderingar av läget i rasen för att kunna besluta om när hälsoprogrammet med DNA-test kan upphöra.

Hälsomål och strategier avseende familjär nefropati (FN/HN) och progressiv nefropati/renal dysplasi (PNP/RD)

Kortsiktiga mål

- Öka och sprida kunskapen om sjukdomarna PNP/RD och FN/HN
- Öka kunskapen om utbredningen av sjukdomsanlagen i den svenska och internationella cockerpopulationen
- Samla information om hundar som gentestats för FN/HN
- Utvärdera det befintliga bevakningsprogrammet för PNP/RD

Långsiktigt mål

- Öka antalet hundar som gentestas för FN/HN
- Minska mörkertalet för PNP/RD och FN/HN

Strategier

- Kontinuerligt informera om njursjukdomarna i medlemstidningen och på hemsidan.
- Samla in och utvärdera tillgänglig forskning och information rörande båda sjukdomarna.
- I samarbete med SKK och SLU skapa bättre rutiner för inrapportering av nya PNP/RD-fall
- I samarbete med SKK, SLU och övrig tillgänglig expertis utvärdera behovet av och forma eventuella nya hälsoprogram för PNP/RD respektive FN/HN
- Arrangera avelskonferenser där kunskap kring njursjukdomar förmedlas och diskuteras
- Bildande av kontaktnät med forskare och utländska rasklubbar.
- Upprätthålla en frivillig lista över gentestade hundar på Cockerklubbens hemsida

GENETISK VARIATION (kapitel 3 i huvuddokumentet)

En förutsättning för att kunna bedriva avel, dels för att bevara det som är bra samt dels för att förbättra det som är mindre bra är att det finns en stor genetisk variation. Denna upprätthålls genom en någorlunda jämn fördelning av de handjur som används samt genom undvikandet av inavel. Inavel (och även linjeavel) under flera generationer är direkt skadligt och leder till ökad homozygoti (hundarna blir mer lika varandra genetiskt) samt så kallad genetisk drift, där gener går förlorade eftersom det inte är möjligt att styra vilka gener som behålls. En annan konstaterad effekt av inavel är den så kallade inavelsdepressionen vilken bland annat yttrar sig i minskad fruktsamhet med färre valpar som följd. Även hälsan påverkas med ett ofta försämrat immunförsvar.

Det bör dock påpekas att det inte är in- eller utavel i sig som påverkar uppfödarens egna avelsresultat utan selektionen; att ur varje kombination välja ut de bästa avkommorna för fortsatt avel. När en hög homozygoti uppnåtts försvåras just selektionen eftersom alla är likvärdiga och det finns ingen som är bättre än de andra. Kontinuerlig inavel är således en återvändsgränd där konsekvenserna blir att man måste hålla sig inom samma familj om man vill behålla det man uppnått. I många fall leder detta till att familjen på lång sikt dör ut eftersom kullstorleken och fortplantningsförmågan minskar med ökande inavelsgrad. Som med så många andra ting finns det självklart undantag och det finns familjer som klarar höga inavelsgrader utan att fruktsamheten påverkas. För att minska de skadliga effekterna av den oundvikliga inavel som rashundsavel innebär rekommenderas inte en inavelsgrad högre än 6,25% beräknat på 5 generationer. Denna siffra bör ses som ett maxvärde och helst inte upprepas generation efter generation.

Det är viktigt, som tidigare nämnt, att bevara den genetiska variation som finns inom en ras. Genförluster ske kan snabbt om man väljer att använda få avelsdjur (framför allt hanar) och låter dessa bli föräldrar till en stor andel av de nya kullar som föds. Generellt rekommenderas att en hane inte bör få fler valpar än 10% av vad som registreras per år. Detta skulle för cocker spaniel (med ca 1300 årliga registreringar och en kullstorlek på ca 5) motsvara ca 130 valpar eller ca 26 kullar under hanens livstid. Om många av de hanar som används är nära besläktade (far och son; hel- och halvbröder) med varandra bör detta tas hänsyn till och deras valpkvot ändras. Dessa rekommendationer gäller med villkoret att ingen import av utomstående avelsmaterial sker. Därför kan kvoten höjas i proportion till rådande förhållanden utan risk för negativa inavelseffekter på lång sikt.

Enskilda avelsdjur kan få även stort inflytande genom sina avkommor. Även om en hane inte använts mycket, kan hans avkommor vara välanvända och därigenom öka förekomsten av hans gener inom populationen. Det samma gäller för tikar vars avkommor används i stor utsträckning och därför bör antalet barnbarn inte överskrida ca 200-300 (ungefär dubbelt så mycket som för en enskild hane).

Kortsiktiga mål

- Öka uppfödarens och hanhundsägares kunskaper om avel och genetik
- Informera om vikten av att inavelsgraden ej bör överstiga 6.25 %
- Öka förståelsen för hur enskilda avelsdjurs användande kan påverka rasen som helhet i ett längre perspektiv

3.4.2. Långsiktiga mål

- Bibehålla inavelsgraden på lägre nivå än 2,5 %

3.4.3. Strategier

- Genom Cocker Spanielklubben rekommendera att parningskombinationer som planeras och görs ej överstiger 6,25% inavelsgrad baserat på fem generationer.
- Kontinuerligt publicera artiklar om avel och populationsgenetik på Cocker Spanielklubbens tidskrift och webbplats.
- Att på avels- och uppfödarkonferenser delge kunskap, informera om och diskutera kring avel och populationsgenetik.

EXTERIÖR (kapitel4 i huvuddokumentet)

Svenska Kennelklubbens rasstandard för rasen cocker spaniel är det främst styrande verktyget för exteriör bedömning och används av utställningsdomare som en måttstock vid bedömning av rasen på utställningar. För uppfödare och andra intresserade av rasen kan standarden beaktas som ett stöd i avelsarbetet. Standarden uppdateras med jämna mellanrum och den som gäller i januari 2007 är den som reviderades 2003.

Av den exteriöra utveckling genom tiderna kan övergripande trender ses över årtiondena:

1930-talet

Cockrarna var mer lågställda än idag. De hade kortare halsar, raka vinklar fram och bak. Huvudet och uttrycket var rastypiskt samt hade en god överlinje. Bra benstomme, väl slutna tassar, välutvecklad bröstorg. Pälsen saknade behäng efter dagens mått.

1960-talet

Kroppen var nu kort och kompakt, vilket ger ett kvadratisk intryck. Hade bra halslängd med mer/bättre vinklar både fram och bak. Huvudet och uttrycket var fortfarande rastypiskt. Pälsen var något mer än tidigare men efter dagens mått så saknades behäng. Bakbenen var hårt trimmade och saknade helt behäng.

1980-talet

Bra storlek och korta kompakta kroppar. Största förändringen från tidigare var pälsen. Nu fanns mycket behäng, de hade fanor och maghår, längre behäng på öron. Hals och rygg var mer nertrimmade än tidigare. Håret på bakbenen var inte längre bortplockat utan format med en effileringsax. P.g.a. mer päls blev intrycket att de hade mer massa, kraftigare ben och förbröst, lägre hasor och förhöjd elegans. Det hade blivit mer underull i pälsen. 1989 infördes kuperingsförbud på rasen i Sverige.

1990-talet

Generellt korta och kompakta kroppar. Vid domarkonferensen 1994 framhölls att det var många hundar som var små och lågställda. Överdriven pälsmängd vilket resulterade i överdriven trimning. Överdrivna exteriöra detaljer så som långa halsar och överdrivna bakställ.

Vid exteriördomarkonferenserna som genomfördes år 1994 och 2004 diskuterades exteriören ur olika aspekter. Man såg en rad positiva aspekter såsom en god pälskvalitet, måttfullhet i de exteriöra detaljerna och pälsmängd, goda bakbensvinklar samt fasta ögonkanter. De exteriöra detaljer som man ansåg att det var angeläget att ha under observandum var storlekarna, fronter, rörelser, parallellitet i huvud samt toplines.

De officiella utställningarna arrangerade av Svenska Kennelklubben, Svenska Spaniel och Retrieverklubben samt Cocker Spanielklubbens Club show samlade totalt 2873 starter under år 2004. Av dessa starter fördelades kvalitetspriser enligt följande:

- 1:a pris: 2499 st
- 2:a pris: 358 st
- 3:e pris: 15 st

0 pris: 1 st (P.g.a. att hunden morrade åt domaren).

Kortsiktiga mål

- Att sammanställa erfarenheter och kunskap från uppfödare, ägare till avelshanar och utställare angående exteriör.
- Att sammanställa dokumentation från utställningar (kritiker) för att få en nulägesbeskrivning av det exteriöra läget uttryckt av utställningsdomare.

Långsiktiga mål

- Att medverka och följa upp den exteriöra utvecklingen på framtida domarkonferenser
- Att utreda eventuella återkommande exteriöra svagheter uttryckta av domare i kritiker
- Att följa cocker spanielns storlek över tid för att förhindra en gradvis avvikelse från standarden

Strategier

- Att konstruera en enkät som ställs till uppfödare, ägare till avelshundar samt utställare angående deras uppfattning om cocker spanielns exteriör.
- Att kontinuerligt informera om aktuella exteriöra iakttagelser via klubbens tidskrift, konferenser, webb-sida, mm.
- Att genom kontinuerlig utvärdering av domarkritiker få en aktuell bild av cocker spanielns exteriör
- Att regelbundet genomföra mätning av alla vuxna hundar på Cocker spanielklubbens inofficiella utställningar

MENTALITET (kapitel 5 i huvuddokumentet)

Idag associerar vi främst cockern som en glad och sportig sällskapshund. Den ständigt viftande svansen är ett av rasens adelsmärken, men svansarbetet har i cockerns ursprungliga användningsområde en viktig funktion: rörelserna talar om för jägaren när hunden står i begrepp att finna vilt. För cockern som jakthund är således glädjen och öppenheten förutsättningar för att hunden skulle fungera tillfredsställande.

Vidare är det för en hund som skall avbryta jakten när den blir som mest spännande och därefter apportera nyskjutet eller skadat vilt nödvändigt att ha såväl stor samarbetsvilja som mildhet. Hunden måste vilja vara till lags så mycket att den inte följer sin naturliga instinkt att gå efter viltet när detta tar till flykten. Den måste också efter apporteringsarbetet utan prut lämna ifrån sig bytet utan att skador tillkommit.

Cockerns ursprungliga användningsområde har således format dess temperament och givit oss den blandning av egenskaper som gör cockern till cocker. Kombinationen av dresserbarhet, ivrighet, mod och framförallt sin vilja att arbeta tillsammans med sin förare, skapar den unika sammansättning som hos jaktcockern fortfarande kan ses i sin ursprungliga situation och som har gjort utställningsvarianten av rasen till en populär sällskapshund. När det gäller denna måste man dock ställa frågan som är gemensam för alla delade raser och raser vars ursprungliga användningsområde har försvunnit: hur bibehåller man de rastypiska temperamentsmässiga egenskaperna?

Från olika historieber beskrivningar om cocker spaniel och dess karaktär samt från nutida uppfödare av utställningstypen, kan man förstå att det är just egenskaperna som gör cockern till en så trevlig jakthund som också gör den till en lika trevlig och uppskattad sällskapshund. Utifrån det resonemanget borde jaktprov vara det lämpligaste sättet att pröva mentaliteten hos cocker spaniel. Av olika skäl, främst de etiska och praktiska, är det dock inte lämpligt eller möjligt att använda jaktproven för att utvärdera en ras mentala egenskaper enbart för att få en beskrivning av dessa. Jaktproven måste idag förbehållas de som avser att använda och avla på sina cocker spaniels för jaktändamål. Vad återstår då för den stora grupp som främst utställningstypen utgör, när det gäller utvärdering av mentalitet? Hur kan man utvärdera just de egenskaper som är så eftertraktade för cocker spaniel? En möjlig väg är det grundprov för spaniels som tagits fram av Svenska Spaniel och Retrieverklubben under 2006 och som i januari 2007 skickats ut på remiss till avdelningar och rasklubbar. Grundprovet för spaniels är en prövning som utförs under jaktliknande former men inte under jakt eller användande av levande vilt. Provet beskrivs mer utförligt under jaktavsnittet. En annan väg som finns idag är att använda Mentalbeskrivning Hund (MH).

Mentalbeskrivning Hund (MH) är ett sätt att beskriva olika egenskaper hos hundar av alla raser (avsnitt 5.3.1 i huvuddokumentet). Det är viktigt att förstå att MH är endast en ren beskrivning av hundens reaktioner i olika moment. Det har alltså ingen värderande funktion av hundens inneboende egenskaper, som exempelvis ett jaktprov eller brukshundarnas korning har. En hund som har genomgått MH blir inte godkänd eller underkänd, utan den får med sig ett protokoll där den beskrivs utifrån vissa moment som genomförts. Självklart önskar man vissa reaktioner framför andra i de olika momenten, allt beroende på vilken ras man har och vilka egenskaper man vill se hos individen och i rasen som helhet. Hundens beteende beskrivs i olika situationer i en intensitetsskala

I korthet innebär MH att hunden beskrivs hur den reagerar vid kontakt och i samarbete med en främmande människa, genom lek och därefter hantering utförd av testledaren. Förföljande och

gripande beskrivs genom att beskrivaren tittar på hundens intresse att följa efter en trasa som dras i sick-sack mönster. Här ser man på hur snabbt hunden startar och fullföljer och vad den gör när den kommer fram till trasan. I momentet aktivitetsnivå beskrivs hur hunden beter sig då det inte händer något. I avståndsleken ges hunden tillfälle att engagera sig i lek med figurant på avstånd från hundägaren. Hundens reaktioner beskrivs när den utsätts för en visuell överraskning. Detta sker genom att en uppstoppad overall plötsligt dras upp framför hunden och beskrivaren iakttar hur hunden både reagerar och avreagerar på overallen. Ljudkänslighet beskrivs, liksom hundens reaktioner inför hotfulla rörliga föremål som långsamt närmar sig hunden i form av två människor utklädda till spöken. Beskrivningen avslutas med lek och skottprov.

Målet inom en ras är att få fram en ”idealprofil” för rasen som beskriver vilken intensitet som är den mest önskvärda för varje del som beskrivs i MH. Idealprofilen för cocker spaniel måste således arbetas fram utifrån en god kunskap om vad som ”gör en cocker till en cocker”. Detta kan ske på många olika sätt, t.ex. genom att studera MH för goda representanter för rasen cocker spaniel, genom diskussioner bland personer med erfarenhet och kunskap om rasen, kunskap inhämtat från uppfödare etc. Ett arbete som är svårt och som kräver tid. Genom att få så många cockrar som möjligt att genomgå MH kan man inom rasen få en uppfattning om hur mentaliteten ser ut för cocker spaniel under den senaste perioden, t ex 5-10 år. Utifrån denna rasbeskrivning kan handlingsplaner och rekommendationer utformas för att användas som ett redskap i avelsarbetet.

Det finns dokumenterat MH för cocker spaniel sedan 1995. Fram till och med utgången av år 2006 har 103 cockrar beskrivits. Resultatet är ännu inte utvärderat.

I hälsoenkäten som skickades ut till cockerägare i Sverige fanns även frågor om cockerns beteende (avsnitt 5.2.1 i huvuddokumentet) . Avsnittet var indelat i tre delar; 1) reaktioner på människor och hundar; 2) stress och 3) reaktioner i bekant miljö. Av resultatet framkommer att cockrar är övervägande positiva till människor i sin omgivning och ju mer de känner dem desto mer positiva blir de. Främmande, både vuxna, barn som hundar, väcker mer blandade känslor.

Frågeområdet avseende stress omfattade frågor hur ägarna uppfattade sina hundar i olika situationer och miljöer. Det handlade om stress i ny miljö, i bilen, om hunden var ensam hemma, på träning eller på tävling. Majoriteten av hundarna bedömdes att inte alls vara eller vara något stressade i ny miljö. Bilen verkade det stora flertalet av hundar uppskatta då ägarna uppfattade dem inte alls vara eller vara något stressade i den miljön. En lite större andel tyckte inte om att vara ensamma hemma och uppvisade tydligt eller mycket stress. De som tränar och tävlar med sina hundar bedömde sina hundar inte alls vara eller vara något stressade. I bekant miljö uppfattades hundarna vara mycket lugna eller tydligt lugna men samtidigt lättmotiverade till aktivitet. Få individer uppfattades som överenergiska med svårigheter att koncentrera sig. De hundar som var lite väl lugna och som var svåra att motivera till aktivitet utgjordes också av ett färre antal.

Kortsiktiga mål

- Att öka kunskapen om cocker spanielns rastypiska mentalitet
- Att få så många cocker spaniels som möjligt att genomgå MH.

Långsiktiga mål

- Att utvärdera den rasprofil som de MH-beskrivna hundarna utgjort.
- Att fastställa en på MH-resultat baserad idealprofil för rasen.

- Att i samarbete med SSRK/SBK utbilda egna beskrivare av MH.

Strategier

- Att tillsätta en grupp som aktivt arbetar med att genomföra konferenser och producera information om cocker spaniels mentalitet
- Att göra en genomgripande sammanställning av de MH som finns för cocker spaniel.
- Att tillsätta en grupp som aktivt jobbar med att informera om värdet av att genomföra MH samt gör en genomgripande sammanställning av de MH som finns som grund för att påbörja arbetet med en idealprofil för rasen.
- Att konstruera en enkät och genomföra regelbundna enkätundersökningar riktade till uppfödare och ägare av cocker spaniels.

JAKT (kapitel 6 i huvuddokumentet)

Cocker spaniel som jakthund har sitt ursprung i Storbritannien där den röner en stor uppskattning som en effektiv och intensiv jakthund, i synnerhet då viltet är kanin. Cockern arbetar som en stötande jakthund och kommer bäst till sin rätt då det är ganska viltrikt i en småbruten terräng. En cocker spaniel arbetar mycket intensivt och i bland kan den te sig lite osystematisk i sitt arbete. I själva verket utmärks cockerns typiska arbetssätt och –stil av dess intensiva, knixiga och marknära sök. En stil som gör att de finner även de mest hårt sittande fåglar eller kaniner, som annars kan vara lätt att missa med ett öppnare och i sig kanske vackrare arbetssätt.

I korthet innebär cockerns arbete att den söker av marken i närheten av föraren/jägaren (max 20 meter ut på var sida och inte längre framför än några meter), ofta in i tät vegetation av buskar och snår där viltet finner sitt skydd. Då cockern kommer i kontakt med viltet, oftast kanin eller fältfågel, ”stöter” hunden viltet så att kaninen springer eller fågeln flyger sin väg. Efter själva stöten skall cockern förhålla sig helt lugn, för att jägaren i lugn och ro skall kunna fokusera sig på skyttet. Efter att viltet fällt skall hunden apportera densamma till föraren. Eftersom cockern är en liten hund kan man förstå att en fullväxt hare borde ge en del apporteringsproblem. Emellertid har många cockrar vittnat om sitt stora hjärta och arbetsvilja då de i full fart kommit tillbaka med en hare som vägt kanske en tredjedel eller mer av hundens egen vikt.

I ett svenskt perspektiv har cocker spanieln omtalats som jakthundar från 1920-talet. Från början var det i en tämligen blygsam omfattning och då huvudsakligen som jakthund på de stora godsen i de mer viltrika markerna i södra Sverige. Spanielklubben som bildades 1945 arrangerade samma år ett jaktprov för både springer, cocker och labrador. Man hade inga regler utan prövade hundarna för att orientera sig i jaktsättet. De påföljande åren arrangerades jaktprov där cockern faktiskt var dominerande.

På 70-talet kom den första cockern av jakttyp till Sverige och det dröjde fram till 80-talet innan fler kom. Alla cockrar av denna typ importerades från Storbritannien, där det fanns starka stammar av jakt-typen. Att jaktcockern blev mycket populär i Sverige vittnar om inget annat den sammanställning av cockrarnas deltagande på jaktproven. Jaktcockern representerades av ett fåtal hundar i mitten av 80-talet för att i början av 2000 vara helt dominerande på jaktproven. Självklart spelar andra faktorer in såsom villkoren för att hålla jaktprov, regelförändringar i jaktproven och vad som krävs för att uppnå olika championat.

Den alltmer dominerande cockern av jakttyp har sin självklara plats som jakthund både hos jägaren och på jaktproven. Anledningen till detta beror på en målinriktad avel, helt inställd på de jaktliga egenskaperna som har sin bakgrund i ett nära hundraårigt avelsarbete i Storbritannien varifrån alla svenska jaktcockrar härrör. De jaktliga egenskaperna och de prestationer som jakttypen visat på jaktprov, håller hög klass. Sedan jakttypen introducerades i Sverige på jaktprov under 80-talet har en allt ökande import skett från Storbritannien och glädjande har härstamningar från mycket framgångsrika cockrar även kommit till Sverige. Det som kan vara en svårighet även för jägaren eller den initierade jaktprovsintressenten är att det inte finns alternativa sätt att pröva/träna/förbereda den unga jakthunden under mer organiserad form inför de riktiga jaktproven.

Cockern av utställningstyp, där avelsarbetet i de allra flesta fall baseras sig på exteriöra preferenser har nu ett klart uttalat problem avseende de jaktliga egenskaperna. Denna typ av cocker, som förvisso kan ha mycket goda jaktliga egenskaper, men prövas sällan på ett regelmässigt sätt. Av denna anledning finner många jägare och jaktprovsintresserade, att det är alltför hasardartat att

skaffa sig den typen av cocker till jaktliga ändamål när alternativet med jakttypen finns. Således har ett stort antal cockrar av utställningstyp fallit utanför den jaktliga verksamheten. Den typen av cocker kommer i princip inte längre på jaktproven. Detta innebär att ägarna inte får feedback för sin träning och uppfödning som härrör till de grundläggande cockeregenskaperna, dvs. som en stötande och apportrande fågelhund. Många ägare till cocker av utställningstyp är intresserade av att träna och utveckla de genuina egenskaperna för cockern. Emellertid är inte jaktproven längre ett alternativ för den icke-jagande hundägaren. Idag krävs det jaktliga kunskaper hos föraren, marker att träna på, vilt att tillgå etc. vilket inte alla har tillgång till. Grundläggande etiska ställningstaganden finns att ta hänsyn till i denna fråga. Många har därför övergått till att träna agility, lydnad, viltspår och andra bruksgrenar, som kan vara ett gott alternativ men som ändå inte fullt ut kan ersätta prövning av de jaktliga egenskaper som är så grundläggande för cockerns karaktär. Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns ett skriande behov av alternativa prövningssätt, särskilt för utställningscockern.

Det saknas i spanielverksamheten en breddverksamhet (mjukstart) som gör att den mer oerfarna sugns in i sporten samtidigt som man arbetar med sin hund utifrån dess framavlade egenskaper. Provformen skulle kunna ligga till grund både som avkommebedömning enligt målparagrafen eller som stimulerande ”tävlingsform”. Framför allt kan det bli en riktigt bra breddverksamhet för spanielägarna som vill arbeta med sina hundar utifrån deras tänkta egenskaper. I november 2006 skickades ett förslag till grundprov ut på remiss till bl a rasklubbarna. Provet skulle kunna bidra med en värdefull aktivitet för rasen cocker spaniel. Nedan beskrivs i korthet vad förslaget till grundprov innebär.

6.8.1 Förslag till grundprov för spaniel

- Provformen skall innehålla två klasser. En Grundklass (gkl) och en Tävlingsklass (tkl)
- Grundprovet består två i Gkl av två arbetsmoment, fältarbete och vattenarbete. Tkl består endast av fältarbete även om en del av apporteringsarbetet kan förläggas i vatten.
- Grundprovets fältarbete skall i möjligaste mån efterlikna jakt över spaniel med den avgörande skillnaden att vilt inte faller. Terrängen skall vara väl lämpad för spanieljakt och får gärna hålla en god tillgång på fältvilt.
- Den rekommenderade prövningstiden är ca 15 minuter.
- Apporteringsarbetet sker under fältarbetet där hunden har möjlighet att markera en apport i samband med att skott lossas eller genom sk blindapporter, dvs apportarbete utan markering.
- Apporterna kan vara matnyttigt småvilt eller av dummies.
- Vattenprovet motsvarar ett enkelt vattenarbete där hunden skall hämta en apport på djupt vatten c:a 15 meter ut och av fågel. Vattenarbete förekommer endast i gkl.

Kortsiktiga mål

- Samarbeta och stödja SSRK:s arbete med att införa grundprov för spaniels
- Öka intresset för rasens jaktliga funktion hos uppfödare och cockerägare
- Öka förståelsen för rasens jaktliga egenskaper

Långsiktiga mål

- Årligen genomföra jaktträningskurser

- Årligen genomföra ett till tre grundprov för spaniels
- Årligen genomföra ett klubbmästerskap i jakt
- Bibehålla den höga jaktliga kvalitet som finns hos rasen

Strategier

- På egen bas eller i samarbete med andra ras- och intresseorganisationer informera cockerns jaktliga egenskaper genomföra kurser för cockerägare på olika nivåer
- Verka för utbildning av funktionärer som kan medverka i genomförandet av grundprov för spaniels
- Söka samarbete med andra ras- och intresseklubbar inom och utom landet för att bibehålla och utveckla rasens jaktliga egenskaper.